

15 ta' Marzu, 1948.

Imħallfin :

Is-S.T.O. Sir G. Borg, Kt., M.B.E., LL.D., *President*.

L-Onor. Prof. Dr. E. Ganado, LL.D.

L-Onor. Dr. L.A. Camilleri, LL.D.

Emmanuele Borg pr. et ne. *versus* Neg. Joseph Grixti et. (*)

**Cessjoni — Denunzja — Eċċezzjonijiet Dilatorji —
Appell — Retratt Litigjuż — Art. 1565 tal-Kodiċi
Civili u art. 122 tal-Kodiċi tal-Kummerċ.**

*L-eċċezzjoni ta' nuqqas ta' denunzja ta' cessjoni bhala ostakolu għall-
azzjoni ta' cessjonarju li jirreklama l-hlas tal-kreditu lili ċeduta
hija waħda mill-eċċezzjonijiet dilatorji li ma jolqtux il-meritu, u li
għandhom jigu mogħtija "in limine litis"; għalhekk eċċezzjoni si-
mili ma hix sollevabili fis-sede ta' l-appell meta ma għietx sollevata
quddiem l-Ewwel Qorti.*

*Kreditu li ma ikunx għad irid jigi likwidat u li ma hemmx ebda kaw-
ża fuqu, ma jistax jingħad li huwa kreditu litigjuż.*

*Ir-retratt litigjuż mhux ammess meta l-kreditu ċedut ikun gej minn
operazzjoni kummerċjali.*

Il-Qorti. — Rat iċ-ċitazzjoni ta' l-attur quddiem il-Qorti
tal-Kummerċ tal-Maestà Tiegħu, fe'n issottometta illi l-im-
semmija ditta "Allan & Dey" ta' Aberdeen, kienet kreditri-
ċi ta'd-ditta konvenuta fis-somma ta' £433. 6. 8 għal prezz
ta' partiti ta' hut skond żewġ ordnijiet tat-2 u tal-5 ta' Ot-

(*) Fis-27 ta' Gunju 1949 gie mogħti lill-konvenuti l-permess li
jappellaw lill-Privy Council.

ttbru 1935, illi gew debitament eżegwiti u l-merkanzija giet konsenjata lid-ditta konvenuta u minnha mibjugha, billi l-isem tas-suppusti klijenti kienu simulati u l-operazzjoni kienet saret unikament fl-interess tad-ditta konvenuta, kif ukoll ta' l-imghaxijiet relativi illi sat-30 ta' Ottubru 1944 kienu jammontaw ghal £225. 6. 3, u ta' l-ispejjeż relativi gudizzjari ammontanti ghal £26. 6. 0; u illi bl-imsemmija skrittura (dok. A) dana l-kreditu gie cedut mid-ditta kreditrici lill-attur bil-prezz ta' £108. 6. 8; u li d-ditta konvenuta, wara li giet lilha denunzjata c'cessjoni b'ittra ufficjali tad-9 ta' Ottubru 1944 (dok. C), ippretendiet ghall-ewwel darba illi l-kreditu cedut kien litigjuż u illi ghandha dritt illi tirkupra c'cessjoni, per mezz ta' ittra ufficjali tas-27 ta' Ottubru 1944 (dok. D), u ghaddiet ghad-depożitu per inezz ta' cedola tal-31 ta' Ottubru 1944 (dok. E); u illi qabel dina c'cessjoni, d-ditta konvenuta qatt ma ghamlet ebda kontestazzjoni relattivament bhal dana l-kreditu, anzi ammettietu ripetutament, u lanqas attwament ma indikat ebda raġuni ta' kontestazzjoni; u talab li, wara li jsiru d-dikjarazzjonijiet u l-provvedimenti mehtieġa, il-konvenuti jigu kundannati jhallsu lilu s-somma ta' £685. 18. 11 ghal sorti, interessi u spejjeż ta' l-imsemmi kreditu cedut. Bl-imghaxijiet ulterjuri mill-ewwel ta' Novembru 1944 u bl-ispejjeż, flimkien ma' dawk ta' l-ittra ufficjali tad-9 ta' Ottubru 1944;

Omissis;

Rat is-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Kummerċ tal-Maestà Tiegħu fit-22 ta' April 1947, fejn laqgħet it-talba bl-ispejjeż kontra l-konvenuti; wara li kkunsidrat;

Illi l-kreditu ta' l-attur jigi minn żewġ krediti li huwa ha b'cessjoni minn ghand id-ditta "Allan & Dey" ta' Aberdeen, bil-prezz ta' £108. 6. 8. Wieheċ kien ta' £173. 6. 8 u l-imghaxijiet relativi, għall-prezz ta' bejgħ tal-hut li l-konvenuti ordnaw ghal certa Felix Blanc, u li l-konvenuti assumew u mikonoxxew bhala den tagħhom; £26 għal spejjeż; u l-kompjament għall-prezz tal-bejgħ tal-hut lil certu Mazzitelli, li kien iffirma u accetta kambjalijiet u kien biegh il-hut lil John Gialanzè, li kien hallas b'cheque fuq Scicluna's Bank,

iżda dak kien siefer minn Malta, u ma għaddiex il-prezz tiegħu lid-ditta konvenuta ;

Illi l-konvenuti ppruvaw jirrangaw mad-ditta ta' barra....., iżda ma waslux ; iżda d-ditta ta' Barra zammet lill-konvenuti responsabili għal dak il-prezz ;

Illi Mazzitelli proprjament kien hajjat li kien jagħmel xi haġa żgħira ta' negozju wkoll ; kien impjegat mal-konvenuti, u meta huma għamlu l-ordni għal Mazzitelli dan kien fi stat ta' falliment "de facto"....., u fi żmien qasir wara kellu anki kambjalijiet ohra dizonorati ; illi b'dans kollu l-konvenuti, meta taw l-ordinazzjoni għal Mazzitelli, qalu lid-ditta ta' barra li kien wiehed mill-aħjar klijenti tagħhom..... ; illi għalhekk jiġi s-suspett illi dak Mazzitelli kien sempliċi prestantom tal-konvenuti, li magħhom kien impjegat ; infatti l-partita ta' Blanc giet rifjutata minn dan, peress li dan qal li ma kienx ordnaha, u l-konvenuti bieghuha huma, dahhu l-flus u ma hallsux lid-ditta ta' barra..... ; illi għalhekk, anki jekk il-konvenuti ma kienux huma stess avvantaġġjaw ruħhom bl-operazzjoni ta' Mazzitelli, huma ugwalment responsabili tal-prezz minhabba l-aġir tagħhom u l-mod kif b'informazzjonijiet foloz u ingannevoli induċew lid-dar tagħti kreditu lil bniedem fallut u li ma kienx jisthoqqlu fiduċja ; u għalhekk il-kreditu lil bniedem fallut u li ma kienx jisthoqqlu fiduċja ; u għalhekk il-kreditu ta' l-attur huwa reali ;

Illi fuq ir-retratt litigjuż, dak il-kreditu ma kienx litigjuż, għax la kien irid jiġi likwidat u lanqas kien hemm kawża fuqu, skond l-art. 1565 tal-Kodiċi Civili ; illi anki appartid dan, skond l-art. 122 tal-Kodiċi tal-Kummeré ma hemmx dak id-dritt meta d-dritt ikun ġej minn operazzjoni kummerċjali ;

Rat in-nota ta' l-appell tal-konvenuti u l-petizzjoni tagħhom fejn talbu illi s-sentenza fuq imsemmija tiġi riformata billi tiġi revokata in kwantu kkundannathom iħallsu s-somma ta' £516. 6. 3 u għall-ispejjeż kollha tal-kawża, u tiġi konfermata in kwantu kkundannathom iħallsu £69. 12. 8, ekwivalenti għal 25% tal-kreditu kontra Felix Blanc u għall-ispejjeż taċ-ċessjoni skond l-entità tal-kreditu ċedut ; bl-ispejjeż ;

Omissis;

Tikkunsidra ;

Lili l-appellati sottomettew (1) illi ghal din l-azzjoni hija ta 'ostakolu l-mankanza ta' denunzja tač-čessjoni anki lil Blanc u Mazzitelli, (2) illi l-azzjoni hija irritwali għaliex l-azzjoni hija diretta kontra l-konvenuti bhala responsabili direttament, mentri huma deħru bhala sempliċi mandatarji, (3) fil-meritu dawk huma żewġ krediti indipendenti, wieħed ta' Mazzitelli u l-ieħor ta' Blanc, u (4) li huma eżerċitaw ir-retratt litigjuż ;

Fuq l-ewwel kwistjoni, l-appellati sottomettew illi l-eč-čezzjonijiet dilatorji, kif inhi dik in kwistjoni, ma jistgħux jiġu sollevati f'din l-istanza, għax għandhom jiġu sollevati "in limine litis". Il-fondament ta' din id-dispożizzjoni huwa illi dawk huma kollha eč-čezzjonijiet preliminari, li jmissu l-gudizzju u mhux il-meritu, u għalhekk għandhom ikunu intavolati fl-ewwel lok u trattati, għaliex inkella l-ekonomija taż-żmien u l-logika ġuridika trid illi dawk l-eč-čezzjonijiet ikunu rinunzjati. Għalhekk il-liġi hija fuq dan kategorika, u trid illi, tant fil-proċediment miktub kemm fit-trattazzjoni tal-kawża, eč-čezzjonijiet dilatorji għandhom ikunu sollevati "in limine litis" ;

L-appellanti, min naħa tagħhom, issottomettew illi dik ma hijiex eč-čezzjoni dilatorja, peress illi hemm l-eč-čezzjonijiet perentorji tal-meritu u perentorji tal-gudizzju, u għalhekk dik hija perentorja tal-gudizzju. Izda l-liġi, meta għamlet dik id-distinzjoni illi l-eč-čezzjonijiet dilatorji għandhom jiġu sollevati "in limine litis", riedet tirriferixxi għall-eč-čezzjonijiet li nuhumieħ perentorji tal-meritu, illi ma jolqtux il-meritu, izda huma sempliċement dilatorji tal-meritu. Kieku jkun diversament, tispicča l-utilità u l-fondament ta' dik id-dispożizzjoni, għaliex, kif jingħad iżjed 'il fuq, il-liġi trid illi qabel il-parti ma tidhol biex tagħmel l-eč-čezzjonijiet tagħha fuq il-meritu, għandha tgħid jekk għandhiex xi tgħid fuq il-gudizzju, u jkun evidentement kontra dik id-dispożizzjoni illi, wara li l-kawża tiġi trattata fil-meritu fl-ewwel istanza, mingħajr ma saret ebda eč-čezzjoni fuq il-gudizzju. imbagħad

f'dan l-istadju ta' l-appell isiru l-eċċezzjonijiet fuq il-gudizzju, qiesha l-kawza qiegħda tibda quddiem din il-Qorti. Dan kien ikun anki kontra l-fondament ta' l-appell, illi kemm jista' jkun, anki fil-meritu, f'din il-Qorti ssir revizjoni ta' dak li sar quddiem l-Ewwel Qorti minhabba l-utilità ta' l-eżami tal-kwistjonijiet minn għand żewġ qrati, li l-aħħar waħda jkollha ġurisdizzjoni superjuri għall-oħra. Infatti l-perjodu l-aktar importanti huwa dak tal-"contestatio litis", meta l-kontestazzjoni tigi radikata u formulata; u għalhekk saru recentement dawk id-dispożizzjonijiet godda tal-proċedura;

Għalhekk eċċezzjoni bħal dik, illi d-denunzja taċ-ċessjoni jmissha saret anki lil Mazzitelli u Blanc, għar-ritwalità tajba ta' l-azzjoni ma tistax tigi mqajma f'dan l-istadju, peress li hija eċċezzjoni u ma tmissx il-meritu, iżda tmiss il-gudizzju, u għalhekk għali-fini tal-ligi hija dilatorja. Infatti anki eċċezzjoni ta' eskussjoni dejjem giet respinta minn din il-Qorti, peress li hija dilatorja u kien imissha saret "in limine litis" (ara sent. App. Kollez. Vol. V, p. 398 tat-8 ta' Jannar 1912, Kollez. Vol. XXI, p. 294, u s-senterzi hemm citati; u Kollez. Vol. VIII, p. 465);

Għalhekk tiddikjara dik l-eċċezzjoni inammissibbli f'dan l-istadju, bl-ispejjeż relattivi kontra l-appellanti;

Tikkunsidra fuq it-tieni eċċezzjoni;

Illi din tmiss il-meritu stess, u għalhekk tista' tigi kunsidrata fil-meritu. Infatti jekk ir-responsabilità tal-konvenuti ma hix diretta, minhabba r-raġunijiet u l-kawżali miġjuba fiċ-ċitazzjoni, allura huma jistgħu jopponu t-talba ta' l-appellat, salva mbagħad kwalunkwe responsabilità tagħhom indirretta "si et quatenus";

Għalhekk in meritu għal dik l-eċċezzjoni, kif ukoll fil-meritu, it-talba hija diretta kontra l-konvenuti għall-ħlas tal-prezz tal-ħut ta' żewġ partiti ħut ordnat mid-ditta konvenuta u, skond it-termini taċ-ċitazzjoni, minnha mibjugħa billi l-isem tas-supposti klijenti kien simulat u l-operazzjoni kienet saret unikament fl-interess tad-ditta konvenuta, kif ukoll ta'

l-imghaxijiet relattivi; tkompli c-citazzjoni tgħid illi dak il-kreditu għe cedut lill-attur, u billi qabel dik ic-cessjoni id-ditta konvenuta qatt ma għamlet kontestazzjoni relattivament għal dan il-kreditu, anzi ammettietu ripetutamente, u anqas attwalment ma indikat l-ebda raġuni ta' kontestazzjoni, għalhekk talab il-kundanna tal-konvenuti biex ihallsu dak il-kreditu. Kif jidher, il-kawżali qiegħda (1) illi l-ħut kien mibjugħ lill-konvenuti, għaliex Mazzitelli u Blanc kienu prestanom, u (2) illi dan il-kreditu għe ripetutamente ammess mill-konvenuti stess. Din hi għalhekk azzjoni diretta, u mhux indiretta, u għalhekk it-tieni eccezzjoni sollevata mill-konvenuti ma għandhiex bażi;

Fuq il-meritu stess tal-kawża jidher mill-provi eskussi mill-Ewwel Qorti u mid-dokumenti ezibiti, illi riferibilment għall-partita ta' Blanc huwa ċar illi dan qatt ma kien ordnaha..... u l-konvenuti ammettew illi għal dik huma responsabili. Fuq il-partita ta' Mazzitelli veru huwa illi mix-xhieda ta' l-appellanti jirriżulta illi din kienet partita ta' Mazzitelli..... iżda c-ċirkustanzi rilevati fis-sentenza li minnha hemm appell juru illi dak Mazzitelli ma setax kien flief prestanom ta' l-istess konvenuti..... Din kienet vera ammissjoni tad-debitu stess, li għalhekk tirradika r-responsabilità diretta u personali tagħhom;

Tikkunsidra;

Illi fuq ir-retratt litigjuż għandhom ikunu adottati r-raġunijiet miġjuba mill-Ewwel Qorti;

Għalhekk tirrespingi l-appell tal-konvenuti u l-eccezzjonijiet minnhom mogħtija, u tikkonferma s-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Kummerc fit-22 ta' April 1947; bl-ispejjeż kontra l-konvenuti appellanti.